

***Hoe schat u het risico in van buffer-kwetsbaarheid?
Staat volgens u met de begroting 2026–2029 de leefbaarheid in
Hattem onder druk, en zo ja: wat met name?
Zou volgens u de financiële situatie, bestuurbaarheid en
leefbaarheid verbeteren door de begrotingssystematiek te
wijzigen zoals BDO voorstelt?***

CDA

De financiële positie van Hattem blijft onverminderd zorgelijk. Weliswaar is de reservepositie iets verbeterd dankzij de extra belastingverhogingen, maar het houdt niet over. Matig, bijna een onvoldoende. Voor wat de inkomstenkant betreft is de rek er wel een beetje uit. Als het gaat om de OZB dan zit Hattem inmiddels fors boven de norm van de zogeheten Artikel 12 grens. Eigenlijk is er geen ruimte meer om de belastingen te verhogen, terwijl er de komende twee jaren nog forse verhogingen aan zitten te komen. Ook het rioolrecht is de hoogste in onze regio en de tarieven voor begraven zijn fors. We zitten echt aan ons plafond. Niet voor niets bungelt Hattem onderaan als het gaat om de financiële positie bij vergelijking van andere gemeenten. Zeer zorgelijk dus.

Leefbaarheid

Hattem is een fijne gemeente om te wonen en te werken. CDA Hattem wil dat vooral zo houden. Leefbaarheid is niet alleen een verantwoordelijkheid van de gemeente, maar ook van de samenleving. Omzien naar elkaar, dat is het belangrijkste. In de huidige begroting moesten in meerjarenperspectief noodzakelijke onderwijsinvesteringen worden uitgesteld. Dat betreuren wij. Los daarvan gaat onderwijs meer geld kosten omdat niet alle kosten van IKC 1 en de noodlokalen bij de Van Heemstraschool al in de begroting zitten. Ook is er onvoldoende geld om alle speelvoorzieningen op orde te brengen. Verder staat de culturele sector flink onder druk. Minder evenementen in de binnenstad betekent ook minder inkomsten voor musea en de ondernemers. Wij merken ook dat het bij verenigingen knijpt. Denk aan de muziekverenigingen. Alles wordt namelijk duurder en daarmee staat de betaalbaarheid om deel te nemen aan bijvoorbeeld muziek en sport onder druk. Een ander aspect van leefbaarheid is het bouwen van voldoende woningen. Het niet vestigen van een voorkeursrecht op Hattem Noordwest vinden wij een grote gemiste kans. Er moet meer en sneller gebouwd worden voor jongeren, senioren en de opvang van Oekraïners, statushouders, asielzoekers en spoedzoekers. Met actieve grondpolitiek heb je bovendien meer sturing op wat er gebouwd wordt. Daarbij kan het incidenteel geld opleveren als het je het slim aanpakt.

Begrotingssystematiek

De begrotingssystematiek is niet het ei van Columbus. Wel vinden wij dat meer duidelijk moet worden wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat het kost. Dit geeft de raad meer sturingsmogelijkheden. Eind vorig jaar hebben wij hier nog een pleidooi voor gehouden. Wij pleiten al ruim twee jaar voor een benchmark inclusief een formatieanalyse. Dan wordt namelijk duidelijk of en zo ja op welke punten Hattem op een te grote voet leeft. Gelukkig gaat dit nu eindelijk gebeuren. Uit vergelijkingscijfers van andere instanties is ons inmiddels wel duidelijk geworden dat de overhead van de gemeente Hattem hoog is. Daar moeten we dus goed naar kijken. Dat geldt ook voor de investeringen van wegen en andere investeringen zoals bijvoorbeeld het onderwijs. Moeten bepaalde investeringen nu worden gedaan of kan dat ook over vijf jaar? Sober en doelmatig moet het uitgangspunt zijn. Daarbij hoort een strakke begrotingsdiscipline waardoor er geen overschrijdingen meer zijn. Ambtenaren, college en raadsleden moeten zich altijd de vraag stellen: als het geld uit mijn eigen portemonnee was, zou ik het dan uitgeven?

ChristenUnie

De ChristenUnie herkent in het artikel de koers die in Hattem de afgelopen jaren is ingezet. Een lege spaarpot maakt ons kwetsbaar voor tegenvallers. Daarom zijn we blij dat de afgelopen jaren stappen zijn gezet om kosten terug te dringen, te focussen op wat echt belangrijk is en onze financiële buffers op te bouwen. Een mooi resultaat dat we daarmee ook een beter rapportcijfer krijgen. Dat was hard nodig en verstandig. Tegelijk zijn we er nog niet want we blijven kwetsbaar, de uitgangspunten die we hebben gehad de afgelopen jaren moeten we vasthouden, scherp op kosten. Focus op wat voor inwoners van Hattem echt telt.

Leefbaarheid

De leefbaarheid in Hattem staat niet direct onder druk, maar we zien wel een spanningsveld. Onze ruimte om te investeren in maatschappelijke opgaven—zoals jeugdzorg, woningbouw, verduurzaming en maatschappelijk vastgoed—is beperkt. Dat vraagt om heldere keuzes en een realistische planning. Niet alles kan. Maar wij zullen altijd blijven knokken voor een Hattem waar jong en oud mee kan doen. Door gerichte investeringen in het verenigingsleven, armoedebestrijding en een sterke gemeenschap. Wij geloven dat die kracht van Hattem - het omzien naar elkaar - het fundament vormt voor de toekomst.

Begrotingssystematiek

Wij ondersteunen het denken meer vanuit impact dan vanuit euro's. Wij

hebben meermaals in onze bijdragen bij de begroting aangedrongen hierop. Het rekenkamerdocument uit 2020 'ontcijferen van cijfers' zoals omarmt door de hele raad geeft ook deze richting. En ook de motie in de afgelopen begrotingsronde 'naar een transparante en beter leesbare begroting'. Wij denken dat we zo veel meer in verbinding kunnen komen met de samenleving, en samen bouwen aan een gemeente die betrouwbaar is en samen met haar inwoners vormgeeft aan de toekomst van Hattem.

D66

D66 ziet dat Hattem financieel uit een lastigere fase komt, maar kwetsbaar blijft door de beperkte buffers. Dat vraagt om voorzichtigheid en discipline. Tegelijkertijd is het positief dat het college erin is geslaagd een sluitend meerjarenperspectief neer te zetten zonder structureel interen op reserves.

Leefbaarheid

De leefbaarheid staat wat ons betreft niet direct onder druk, maar de beperkte financiële ruimte betekent wel dat keuzes scherper worden. Vooral investeringen in maatschappelijke voorzieningen, onderhoud van de openbare ruimte en sociale samenhang vragen blijvend aandacht. Juist daarom is het belangrijk om helder te prioriteren en geen structurele verplichtingen aan te gaan zonder structurele dekking.

Begrotingssystematiek

D66 Hattem is het eens met BDO dat de raad duidelijker keuzes moet maken. Niet alles kan tegelijk. Als je wilt investeren in bepaalde maatschappelijke doelen, moet je ook durven zeggen wat je niet doet. Dat vraagt om scherpe keuzes en een begroting die daarbij past. Daarbij blijft gelden dat plannen alleen zin hebben als ze ook uitvoerbaar en betaalbaar zijn.

Fractie Borst

Hattem scoort dit jaar een zes in de BDO benchmark, geen onvoldoende meer. Dit komt door de OZB-verhogingen van 13,5% in 2025 en 11,5% in 2026. De structurele inkomsten van de gemeente Hattem zijn hierdoor fors gestegen.

Hattem behoort hierdoor ook tot de duurste gemeenten van Nederland. In de Atlas van de Lokale Lasten op www.coelo.nl staat Hattem in 2025 op plek 315, terwijl op plek 346 de duurste gemeente van Nederland staat. In 2026, 2027 en 2028 wordt de OZB 3 keer verhoogd met 11,5%

als het aan deze coalitie ligt. In de Atlas van Lokale Lasten wordt Hattem op die manier zeker de duurste gemeente van Nederland.

<https://coelo.nl/atlas-lokale-lasten-2025/benchmarks-en-rangnummers-2025/woonlasten-en-rangnummers-per-gemeente-2025/>

Het huidige college heeft te weinig gesneden in de uitgaven, zoals de kosten van de eigen organisatie, het grote aantal zzp-ers, vaak onnodige onderzoeken en projecten die opnieuw worden uitgevoerd omdat ze in eerste instantie niet goed zijn uitgevoerd.

Hattem heeft verder bijna geen financiële buffers, de solvabiliteit bedraagt slechts 11%. Het lenen van geld voor grote investeringen in bijv. nieuwe scholen gaat weer zorgen voor een hogere schuldquote, waardoor Hattem zo maar weer kan zakken naar een dikke onvoldoende op de BDO-lijst.

BDO constateert terecht dat Hattem "relatief niet veel speelruimte heeft om de OZB-belasting nog meer te verhogen". Veel extra geld zal er dus niet meer komen. Het blijft de komende jaren daarom koorddanseren tussen de noodzakelijke maatschappelijke doelen, zoals nieuwe scholen, en het sturen op geld. Dat zal de kunst zijn!

HattemCentraal

HattemCentraal heeft door de jaren heen consequent gewezen op de financiële risico's waarmee Hattem te maken heeft gehad. Al in 2025, vlak vóór de recente benchmark, stelde wij dat Hattem "op de rand van een ravijnjaar" stond en dat de financiële positie zorgwekkend was, met nauwelijks reserves om tegenvallers op te vangen, een zorg die vorig jaar maar ook nu door BDO wordt bevestigd.

HattemCentraal heeft herhaaldelijk opgeroepen tot langetermijndenken en realistische begrotingskeuzes en benadrukt dat een gebrek aan buffer (zoals BDO signaleert) niet alleen cijfers zijn, maar directe impact heeft op het vermogen van de gemeente om onverwachte tegenvallers en noodzakelijke investeringen aan te kunnen.

Daarmee zien wij als fractie de beperkte buffers als een reëel risico, maar benadrukken tegelijkertijd dat het vergroten van de financiële buffer vraagt om gedisciplineerde keuzes en prioritering in uitgaven. Dus niet alleen bezuinigingen maar ook verstandig investeren in noodzakelijke voorzieningen.

Leefbaarheid

HattemCentraal is van mening dat de leefbaarheid in Hattem onder druk staat als de financiële koers niet verandert. Concreet hebben wij door de jaren gewezen op de impact van lastenverzwaring voor inwoners (zoals hoge OZB-stijgingen) en de beperkte financiële ruimte voor structureel onderhoud en kernvoorzieningen.

We zijn van mening dat de gemeente maar ook een meerderheid van de gemeenteraad, vooral stuurt op lastenverhogingen en financiële "cijfers", dit schaadt de leefbaarheid. Inwoners die lasten ervaren zonder dat de kwaliteit van voorzieningen of diensten aantoonbaar verbetert. Daarnaast zien wij een risico dat noodzakelijke investeringen in onderhoud van wegen, maatschappelijk vastgoed en diensten tekortschieten als de begroting vooral reactief is in plaats van strategisch door voor de lange termijn te plannen.

Begrotingssystematiek

HattemCentraal onderschrijft grotendeels het advies van BDO om de begroting te draaien naar prioritering op maatschappelijke doelen in plaats van alleen op baten en lasten. De fractie heeft in haar betogen herhaaldelijk gepleit voor:

Heldere, begrijpelijke en transparante begrotingskeuze, niet alleen complexe financiële rapporten die inwoners weinig inzicht biedt.

Prioriteren op kernwaarden en behoeften van inwoners, waardoor financiële middelen direct gekoppeld worden aan doelen zoals leefbaarheid, veiligheid en welzijn.

Realistisch en toekomstgericht beleid, waarbij investeringen planmatig en afgestemd op lange termijn effecten worden genomen, in plaats van kortetermijnreacties.

In de visie van HattemCentraal betekent dat concreet:

Uitgaven baseren op wat écht bijdraagt aan de kwaliteit van leven in Hattem (bijv. onderhoud, veilige openbare ruimte, voorzieningen) en niet alleen op wat wettelijk kan worden uitgegeven.

Het inzichtelijk maken van keuzes voor inwoners, waarom bepaalde prioriteiten belangrijk zijn en wat de impact is op hun leefomgeving. Structurele dialoog met inwoners over wat prioriteit moet hebben in de begroting.

VVD

Het risico van buffer-kwetsbaarheid is hoog. Hattem beschikt over een zeer beperkte financiële buffer en in de begroting 2026-2029 is

nauwelijks ruimte opgenomen om deze structureel te versterken. Tegelijkertijd zijn de gemeentelijke lasten al relatief hoog en zijn verdere verhogingen al opgenomen in de begroting. Hierdoor is het opvangen van tegenvallers zeer lastig.

Voor de VVD is het verlagen van het risico urgent.

Niet door het voorzieningenniveau aan te tasten of steeds opnieuw belastingen te verhogen, maar door nu structureel te sturen op een efficiëntere en slankere organisatie. Denk aan kritisch kijken naar de eigen huisvestingskosten, slimmer werken met nieuwe technologie en het consequent beheersen van uitgaven.

Leefbaarheid

De leefbaarheid in Hattem is momenteel hoog en daar mogen we als gemeenschap trots op zijn. De begroting 2026-2029 is er ook op gericht deze leefbaarheid zo veel mogelijk te behouden. Dat lukt echter vooral door de gemeentelijke lasten de komende jaren fors te verhogen. Voor VVD is dit op de lange termijn niet houdbaar. Leefbaarheid moet worden geborgd door scherpe keuzes, heldere prioriteiten en een efficiënte overheid — niet door steeds hogere belastingen voor inwoners en ondernemers.

Begrotingssystematiek

VVD is een voorstander van sturen op maatschappelijke doelen in plaats van uitsluitend op budgetten. Uiteindelijk gaat het om wat we voor inwoners bereiken: veilige wijken, goede voorzieningen en een sterke lokale economie. Geld is daarbij een belangrijk kader, maar geen doel op zich.

Tegelijkertijd moeten we realistisch zijn: door keuzes uit het verleden en de huidige financiële druk is dat kader nu krap. Juist daarom is het belangrijk om scherp te prioriteren en doelgericht te bouwen aan een financieel gezond Hattem, waarbij elke euro aantoonbaar bijdraagt aan maatschappelijke meerwaarde.